

Täysistunto

Tiistai 22.1.2019 klo 14.00—16.29

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 301/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 29/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 29/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

16.13 **Pekka Puska kesk:** Arvoisa puhemies! Keskustelussa on tänään on ollut monta isoa ja monitahoista asiaa, ja siihen verrattuna tämä tuntuu ehkä pieneltä asialta. Tämä onkin hyvin selvä asia, mutta tausta on yllättävän iso ja monitahoinen.

Se, että tämä on iso asia, liittyy siihen, että kun tässä salissa monta kertaa puhutaan suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista, niin tämä yksittäinen asia, tupakka, tappaa noin 3 000—4 000 suomalaista vuodessa, noin 700 000 EU:ssa ja noin 4 miljoonaa maailmanlaajuisesti.

Se, että asia on monitahoinen, liittyy salakuljetusproblematiikkaan, koska yllättävän suuri osa maailmassa poltetuista savukkeista on salakuljetettu. EU:n alueellakin tätä kuvastaa se, että vuonna 2015 yksin EU:n viranomaiset takavarikoivat noin 600 miljoonaa savuketta. Ja mikä on mielenkiintoista, tupakkateollisuus ei suinkaan ole viaton tähän salakuljetukseen, vaan se on monella tavalla ollut mukana. Sitä kuvaa se, että EU-komissio haastoi tupakkayhtiöitä joitakin vuosia sitten, ja sen perusteella jättiyhtiö Philip Morris suostui maksamaan EU:lle noin miljardi euroa seuraavan 12 vuoden aikana, mikä osoittaa sen, että ei tässä ihan syyttömiä olla. Tähän salakuljetukseen liittyvät tosiaan toisaalta nämä asenteet, joita kuvaa hyvin se, että Pohjois-Euroopassa on aika hyvä kulttuuri, suhteellisen vähän salakuljetusta, vaikka hinta on aika korkea. Etelä-Euroopassa on matala hinta, mutta siellä on paljon salakuljetusta.

Tämän salakuljetuksen torjuntaan liittyy juuri tämä seurantainstrumentti, jota nyt maailman tupakkakonvention yhteydessä on pohdittu — konventio, jonka Suomi on ratifioinut — ja sen perusteella komissio on nyt tehnyt tämän esityksen, joka on tässä laissa, eliikkä tämä niin sanottu track and trace. Ongelma on se, että teollisuus ei ole malttanut pitää näppejään erossa näistä systeemeistä, ja tästä EU:n parlamentti nimenomaan äänesti muutama vuosi sitten ja torjui komission sopimuksen Philip Morrisin kanssa. Tässä on olennainen kysymys se, onko tämä instrumentti, jonka me olemme nyt hyväksymässä, tosiaan riippumaton tupakkateollisuudesta. Se on teknisesti aika vaikea kysymys, mutta ilmeisesti se on. Ja kun valiokunnassa tästä keskusteltiin, niin päädyttiin tähän olennaiseen lauseeseen mie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 145/2018 vp

tinnössä, eli valioikunta edellyttää, että kun hallitus tekee asetuksen, niin vähittäismyyntipakkauksissa on yksilöllinen tunniste, joka on Suomen STM:n antama, ja aitouskijä on kolmannen osapuolen, teollisuudesta riippumattoman tahon, tarjoama.

Eli mietintö on hyvä ja laki on hyvä.

16.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys ja tämä sosi-aali- ja terveysvaliokunnan mietintö ovat erinomaisia. Tupakoinnin haittavaikutukset ovat meidän kaikkien tiedossa, kuten edustaja Puska omassa puheenvuorossaan hyvin kuvasi. Maailmassa tällä hetkellä erilaisia aineita salakuljetetaan maasta toiseen, pyritään saamaan taloudellista voittoa, ja tässä tapauksessa tämän laittoman toiminnan estäminen täl-laisella hyvällä keksinnöllä on todella hyvä asia. Todellakin pitää nämä pakkaukset laittaa sillä keinoin kuntoon, että harmaalle taloudelle ei anneta mahdollisuuksia.

Tupakka sinänsä, totta kai, on haitallinen nautintoaine. Jokainen sen tiedämme. Mutta se on sitten joka tapauksessa vielä haitallisempaa yhteiskuntamme kannalta, että salakuljete-tulla tuotteella savutellaan ja valtiovalta ja yhteiskunta eivät saa siitä kyseisestä tapahtu-masta mitään muuta kuin terveyshaitat, joita sitten potilaat mukanaan kantavat terveyskes-kuksiin ja sairaaloihin.

Aivan erinomainen lakiesitys. Toivon hartaasti, että tällä pystytään pikkuisen harmaata taloutta ja tällaista laitonta toimintaa estämään ja nimenomaan niin, että ison päämäärän tässä pitää olla tietenkin se, että pyritään ihmisten terveyttä parantamaan koko ajan ja pää-semään tupakasta mahdollisimman tehokkaasti irti, esimerkiksi Suomessa nyt vaikka en-sin.

16.17 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Kun minä 22-vuotiaana vuonna 89 menin Savukosken kuntaan töihin, oli aivan järkyttävää se, että joka toisessa työhuoneessa tupakoitiin. Ne olivat aivan täynnä savua, kunnanviraston melkein jokainen huone, ja mi-nunkin työhuoneeseeni sitä savua tuli todella paljon. Siitä on nytten mennyt aikaa kohta kolmattakymmentä vuotta. Kuinka ihanaa on se, että nykyään ei enää työpaikoilla saa polt-taa ja monessa muussakin paikassa me pystymme hengittämään kunnolla.

Kiitoksia, arvostamani edustaja Puska, kun toitte näitä tupakka-asioita jälleen esille. Olette vuosien mittaan tehnyt todella paljon töitä sen eteen, että myöskin tässä asiassa Suo-messa on saatu ihmisten terveyttä pelastettua ja autettua eteenpäin. Jokainen toimenpide, joka on auttanut siinä, että ihmiset tupakoivat yhä vähemmän, on aina eteenpäin — kiitok-sia. Tämäkin esitys nyt on loppujen lopuksi pieni asia, mutta pienillä palasilla mennään eteenpäin.

Toinen asia, minkä minä haluan tuoda tässä yhteydessä esille, on se, että Suomeen sala-kuljetetaan tällä hetkellä todella paljon nuuskaa. Sitähän ei Suomessa saa myydä — onnek-si sitä ei saa myydä. Ja siitä on käyty myöskin keskustelua, pitäisikö se virallistaa Suomes-sa, niin että myöskin verotulot tulisivat Suomeen, koska ne verotulot ovat aika huikeat, mitä siitä menee nyt sitten Suomesta Ruotsin puolelle. Mutta kiitos siitä, että nuuska on Suomessa laitton, sillä ei se suotta ole laitton. Terveystien meille on kaikkein tärkein asia tässäkin nuuska-asiasa, eli ihmisille ei pidä antaa turhaan mahdollisuutta alkaa käyt-tää semmoista, mikä on terveydelle vaarallista.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 145/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 301/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.